

La Mina de Vallserrat

Sant Esteve Sesrovires

Ubicació

Comarca: Baix Llobregat
Lloc/Adreça: Vallserrat
Emplaçament S'inicia al carrer d'Ignasi Mas cantonada amb el camí de la Beguda.

Coordenades:

Latitud: 41.5046
Longitud: 1.86407
UTM Est (X): 405198
UTM Nord (Y): 4595398

Classificació

Número de fitxa 08208-31
Àmbit: Patrimoni immoble
Tipologia Obra civil
Estil / època: Contemporani
Segle XIX
Any 1871
Autoria de l'element: Lorenzo Oller
Estat de conservació Dolent
Notes de conservació: Trams enderrocats.
Protecció Inexistent
Accés Difícil
Ús actual: Sense ús
Titularitat Pública
Titular: diferents propietaris.
Autoria de la fitxa Manuel Julià i Macias / Margarita Costa Trost
Data de registre de la fitxa: ds., 30/10/2010 - 02:00

Descripció

La mina d'aigua de Vallserat té una longitud total de 1.369 m. dels quals 339 m. corresponen a les galeries practicables i la resta a conducció en canonada. Les galeries practicables de la mina tenen el seu inici en el pou localitzat actualment a l'encreuament del carrer d'Ignasi Mas amb el camí de la Beguda i el final de les galeries practicables està situat sota l'encreuament del carrer Albers i l'Avinguda de Vallserat. A partir d'aquest punt fins a la Creu (encreuament entre els carrers la Creu, Joan Maragall, Passeig de les Oliveres i Germans Bach) la conducció d'aigua es feia mitjançant tubs metàl·lics folrats amb ciment, tal com s'indica a l'apartat d'Història. La majoria de les galeries són excavades en el sauló, arenisques granítiques ben compactades, encara que en algun punt el sostre apareix reforçat amb volta de rajola. Els pous estan tots revestits amb rajola, deixant els forats corresponents a la paret per poder ser utilitzats com escala d'accés.

Observacions:

Actualment el recorregut per les galeries practicables és tan sols possible en determinats trams. Les coordenades corresponen al punt on hi ha la primera trapa d'accés a la mina, a la part alta prop del dipòsit municipal d'aigua. (segueix d'història): Els pous estan tots revestits amb rajola, deixant els forats corresponents a la paret per poder ser utilitzats com escala d'accés. Les obstruccions que no permeten realitzar el recorregut complet per les galeries són degudes a l'esfondrament dels pous d'accés a l'haver construït a l'exterior les cases de Vallserat, per on passa el recorregut de la mina. El pou d'accés a les galeries consta d'un primer pou a 11 m. de profunditat el qual desemboca en un basament des d'on es pot accedir (direcció N) a un altre pou denominat "pozo de los Morenos" que dona accés a una galeria inferior de 42 m. de recorregut. Tant el "pozo de los Morenos" com la galeria inferior són plens d'aigua d'aspecte clar. Des del basament del primer pou i esquivant la capçalera del segon, s'accedeix a la mina original que als pocs metres ja es troba obstruïda. Forçant aquest punt, es pot avançar uns 40 metres més fins topa amb un esfondrament ja impracticable. Vista la topografia realitzada l'any 1896 es pot deduir que el "Pozo de los Morenos" i la galeria inferior varen ser realitzats posteriorment amb la finalitat d'assolir més profunditat per disposar d'un cabal més gran d'aigua pels períodes d'estiu i sequera. La manca de subministrament d'aigua era detectada per una torre o "piló ventilador", actualment situat a l'encreuament de l'Avinguda de Vallserat amb el carrer Trèvol, encastat en el mur de tancament d'un habitatge. La funció del piló era que, si a l'obrir l'aixeta situada a la seva part superior sortia aigua, representava que hi havia aigua per tothom. Si no sortia aigua, significava que no hi podia haver aigua per tothom i es tancava fins que no es recuperés el cabal. Els socis de la mina disposaven d'un Reglament per vetllar pel manteniment de la mina: el Reglamento de la Asociación de Aguas Potables "La Creu de Vilumara". El gener de l'any 1933, uns quants veïns varen donar una quantitat de diner pels treballs d'investigació que els va realitzar Bartomeu Darder, per cercar un nou subministrament d'aigua pel poble de Sant Esteve Sesrovires. L'any 1944, l'enginyer geològic Julian Strecq va realitzar una ampliació de l'informe geològic de Bartomeu Darder. Aquest últim informe va fer una prospecció del pou construït en el lloc indicat per Darder, el qual era situat prop l'encreuament del torrent de Mercader (actual torrent de l'Afilador) amb el torrent de Sitjas. El 7 de novembre de 1945 es va trobar aigua en l'hort del Lluís Tobella. Dos dies més tard es va iniciar l'eixugament del pou extraient un promig de 100.000 l d'aigua cada 24 hores. L'any 1950 es va construir, amb l'ajuda de l'estat, el pou que hauria de subministrar aigua al poble, però aquest no va acabar de donar el cabal previst per un correcte i complet subministrament a la població. Es va designar un nou pou, més allunyat de la població, fet que va determinar l'any 1957 a modificar el pressupost total de l'establiment de la xarxa de subministrament.

Història

L'Ajuntament de Sant Esteve Sesrovires, l'any 1870, en sessió del 6 de juliol va acordar obtenir permís per fer cales en busca d'aigües potables les quals es varen localitzar en el territori de Vallserat. La "Alcaldia

Constitucional de S. Esteban Sesrovires" va donar la seva autorització a les obres, amb la condició que aquesta "Sociedad de Aguas" deixés una font pública a la qual l'Ajuntament aportaria la quantitat corresponent a tres socis. Uns quans veïns del municipi, amb escassos recursos varen endagar l'obra de portar l'aigua fins el poble. L'obra de la mina i conductes de subministrament varen durar un any amb un cost total de 3.500 duros, els quals es pagaren en quatre anys (1871, 1872, 1873 i 1874) amb uns interessos del 33, 23, 22 i 22 % respectivament. L'obra es va iniciar l'agost de l'any 1871 i es va finalitzar el juny del 1872. L'industrial Manuel Tomás i Bertran (1836-1885), de Vilanova i la Geltrú, va ser l'encarregat de subministrar el material per la instal·lació de la xarxa de conducció de l'aigua fins el poble. Tomàs adoptà el mètode de fabricació anomenat "francés" o "Chamero". Aquest sistema fou introduït pels fabricants francesos Soujol i Janior establerts el 1852 a Barcelona. Tomàs utilitzà acer o ferro dolç en comptes del tradicional ferro colat. L'acer era revestit per una capa de morter asfàltic o quitrà especial que el protegia de l'oxidació. S'aconseguia així un material més resistent, durador i barat. El nom comercial de Tomàs era "Empresa General de Conducciones de Agua" i fou popularment conegut per "Tomàs dels canons". El director de les obres fou Lorenzo Oller, el qual dibuixà els plànols. Els veïns de Sant Esteve Sesrovires varen fer jornals remunerats fora de les hores de treball per l'acompliment d'aquesta obra, tot i que els usuaris o beneficiaris pel subministrament d'aquesta aigua tan sols eren 42 socis (24 socis "sensors" i 18 "mig socis") que constituïen la "Sociedad de Aguas de San Esteban Sesrovires", quan la població en aquell temps era d'uns 1.000 habitants amb 92 habitatges. El funcionament com a subministrament d'aigua potable pel poble va durar 79 anys (1872-1951), tot i que durant els últims anys, sobre tot en temporada estival els problemes d'aigua eren cada cop més greus. En aquests últims anys, es va anar buscant una altra font de subministrament d'aigua pel poble, però no era gens fàcil ja que s'havia d'aconseguir que tingués suficient cabdal i que fos potable. De tots els sondejos fets, cap aigua donava les qualitats com la de la mina de la Creu de Vilomara. No es disposa de cap plànol inicial d'aquesta obra, però es disposa d'un plànol realitzat l'any 1896, 25 anys després. Amb aquest plànol i la topografia realitzada pel G.I.R.E.S. a les zones practicables de l'antiga mina, es confirma que el recorregut de la mateixa és de 1.369 m. dels quals 339 m. corresponen a les galeries practicables (actualment tan sols una part) i 1.030 m. a conducció en canonada. El pou d'accés inicial es troba situat actualment al carrer Ignasi Mas amb l'encreuament amb el camí de la Beguda i el final de les galeries estava situat sota l'encreuament del carrer Albers i l'Avinguda de Vallserat. A partir d'aquest punt fins a la Creu (encreuament entre els carrers la Creu, Joan Maragall, Passeig de les Oliveres i Germans Bach) la conducció d'aigua es feia mitjançant tubs metàl·lics folrats amb ciment, tal com s'ha indicat anteriorment. Aquest recorregut es pot veure clarament superposat amb el plànol actual de Sant Esteve Sesrovires. La majoria de les galeries són excavades en el sauló, arenisques granítiques ben compactades, encara que en algún punt el sostre apareix reforçat amb volta de rajola.

Bibliografia

MARGARIT, Assumpta i LLANOS, Elisa (2006). Els carrers de Sant Esteve Sesrovires. Patronat Municipal de Sant Esteve Sesrovires La font de la creu de Vilomara (La mina de Vallserat) PASSAMÀ Número 2 (2003). GIRES (Grup d'Investigacions i Recerques Espeleològiques Sesrovires) Caixa 2041, AMSES.

